

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Dominica VI. Post Pascha. Cum venerit paraclitus, ille testimonium
perhibebit de me. Io. 15. & 16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

38. aræ duæ erant: ænea holocaustorum, id est, Crucis, aut mortificationis. Aurea thymiamatis, id est; orationis ardentis Sanctorum. Bedæ de templo Sal. capite 12. placet, æneam esse vocalis, auream mentalis orationis: & utramque calere oportere.

5. Sit exors
peccati.

5. Tunc autem adesse charitas orationi censetur, cum orans non est sciens in peccato mortali. 1. Significabatur id *Leu.* 28. quod nemo immundus auderet ad æneam adire aram, nisi prius mundaretur. 2. Gemma Diafcorrides stupendas habet virtutes: eam tamen perdit, si in os mortui indatur. Ita oratio in ore peccatoris. Vtali Oratio eius fiat in peccatum. *Psal.* 108. 3. Bias orta tempestate nautis orantibus, viris neque ait: Tacete ne Dijs setiatis vos hic esse. Quod improborum preces magis irritent Deum. 4. *Augustin. lib. de pers. iust.* ait, esse serpentis genus, quod bibiturum prius omne virus eiecit: Sicque oraturis facto opus esse.

Perseuerantia est.

1. Efficax.

2. Pertinax.

3. Est veracunde inmerceda.

4. Est humiliter perseverans.

5. Est exorsa Satana.

III. Oratio sit perseverans, & assidua. 1. Iac. ultim. Multum valet oratio iusti assidua.

2. Hanc solam decet importunitas, pertinacia, & violentia. Quia *Matt.* 11. Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Talis Iacobi cum Angelo lucta, *Gen.* 31. fuit sola orantis instantia.

3. Religiosus in vitis Patrum, orationi deditissimus, se orare didicisse ait ab mendicis, ante fores diuitum ostentantibus vulnera sua; ut flectant.

4. Est oratio ut Regina Esther, *cap.* 15. quæ oratum ingressura ad Regem Assuerum, duas secum puellas ducebat: alterius humeris innitebatur, quæ est humilitas: Altera leuabat syrma; quæ est instans perseverantia, ac peruigil. *Pf.* 70. Anticipauerunt vigilas oculi mei. Cur? In promptu causa est, ut sequitur.

5. Satan est impugnator dirus perseverantiae. Nam *Greg. in Dial.* refert: Fratrem à confratrum orationibus abire citius

solitum, ac frustra sapius monitum; denique apud S. Benedictum fuisse accusatum. Vidit hic autem ab nigello ipsum è choro euocari. 2. Abraham *Gen.* 25. Sacrificium ab auius infestabatur carnivoris, quas abigebat iterum: at frustra: Obdormit; & aues abstinent. Ita, ait S. *Greg.* 1. 2. Mor. orantes sedulo à Satana molestantur; at dormientibus est pax ab iisdem. 3. Tam intentus sacrificio Socrates fuit; ut audies filij sui in bello necem, nec vultum auertisset. *Val. Max.* 1. 2. c. 10. Quanto impensius intentum esse precib. decet Christianum.

DOMINICA VI. POST

PASCHA.

Cum venerit paracletus, ille testimonium perhibebit de me.

Io. 15. & 16.

ELIX, 3. *Reg.* 18. cum sacrificulis Baalim contentionem de vero Deo, quis esset; diremit sacrificium bouis, ab eo undatim aquis perfusum, in ara è XII. lapidibus excitata: ad quam supplex Deum inuocabat: Simul ignis de cælo victimam, & aquas absumebat. Christus obtulit in ara Crucis; cuius ligna, erant tormenta: victima, Ipse: Iniuriæ probrosæ, fuerunt aquæ: Isthic omnes verum Deum agnouerunt, & laudarunt: hic Christum etiam negarunt vel ipsi Apostoli. Quare ultimum suæ Diuinitatis argumentum daturus Dominus, edicit suis, oraturum se pro eis, foreque mittendum S. Spiritum, qui tunc doceat Christum verum Deum.

Nos super istis

- I. Quod praescit aminus sint noxia.
- II. De testimonio S. Spiritus promissi.
- III. De Testimonio Apostolorum.
- IV. De aduersis predictis à Domino.
- V. Cur suos velit afflictos Dominus?

PARS

PARS I.

Quod praescita minus sint noxia.

Prauisa
sunt initio-
72.

I. **R**epentina omnia videri grauiora; inquit Cic. in Tusc. Et prauius minus laderet. la solent; ait Cato. 2. S. Gregor. hom. de plur. Mart. Minus iacula feriunt, quae prauidentur: Et nos tolerabilius mundi mala suscipimus, si contra haec per providentiae clypeum munimur. 3. Diogenes sciscitanti; quid eum Philosophia docuisset? ait: Prauidere aduersa: Et cum aduenerent illa, patienter ferre. 4. Ut Basiliscus, prior videns hominem, enecat: prius ab homine visus enecatur, aut fugatur: ita, inquit Seneca, de Tranquil: c. 11. Vires tibus aduersis infregit, quisquis prior vidit. 5. Et idem. 6. q. natur. 3. Quae aliis diu patienda lesia fiunt, vir sapiens leuia facit diu cogitando. Sic isti dicto: alij similia factio.

Mort pra-
uisa non
est horrida.

II. Anaxagorae duo simul nuncij afferebatur carcerato 1. Athenienses ipsi decreuisse mortem: Respondit: Iam pridem iam aduersus ipsos, quam me, ex quo natura tulit sententiam. 2. Idem filios interiisse audiens aiebat: Sciebam, mortales me genuisse. 3. Seuerus Imp. ut omnia, sic mortem prauidebat. Ideo loculum sibi paratum habuit ad lectum, quem amplexatus ait: Tu virum capies, quem totus capere orbis non potest. 4. Ideo Aegyptij, (prodit Herodotus l. 3.) in solennissimis epulis cranium mortui inferebant, mortis monendis omnibus.

Improuisa
parua la-
dunt non
parum.

Refert Plut. lib. de animi tranq. Vlysses, post XV. annos peregrinationis reuertentem domum siccis oculis Penelopae suae lacrymas terfisse; quia prauiderat: catelli autem sui, praegaudio emorientis hero, viso mortui illa lacrymasse; quia non prauiderat. Haec de causa Dominus Apostolis praedixit persecutiones. Ioan.

17. Ut non scandalizemini.

PARS II.

De testimonio S. Spiritus promissi.

I. **C**um ven. Par. quem ego vobis mittam à Hæreses de Patre. Diuinitatem hoc ultimo do-

Spiritu.

cturus testimonio, Hæreses confutat. Quia namq; ait, Mittam à Patre: 1. Ergo à Patre, Filioq; procedit: Contra Græcos.

2. Ergo Filius est Patri cōsubstantialis; cum vnum ambo spiritum mittant. 3. Ergo & S. Spiritus vtrumq; est Deus, non creatura contra Arium. 4. Ergo Filius alia est à Patre persona, non eadem cum Patre. Contra Sabellium. 5. Ergo Filius cum esse suum habeat à Patre, etiam creat à Patre, id est, cum Patre. Ita Hilar l. 8. de Trinit. Qui enim dat esse, dat & quæ consequuntur ad esse. Hic Io. 5. Non potest filius à se facere quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem. Nam, quod facit, à Patre facit. Ut dicitur Gen. 19. Pluit Dominus à Domino sulphur, id est, Filius à Patre: Vna enim vtriusq; est actio. Quia opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa. Ista Theologicās.

II. At moraliter. Cum ven. Spi. veritatis. Non iræ, fraudis, &c. 1. At dulcissimus, & ditissimus. Nam 1. Cor. 12. Alij datur per Spiritum sermo sapientiae, alij sermo scientiae. 2. Viuificās, Ezech. 37. Intromittā in vos spiritum meum, & viuetis. Ita factum ostib. in agro resuscitatis, Ezech. 37. 3. Necessarius, Nam vel ipsa cœlorum corpora, per se grauiā, ac sine motu, egent motore Spiritu, seu potentia intelligibili: Magis anima nostra S. Spiritu. Hic enim est, in quo viuimus, mouemur, & sumus.

Esse Aug. 8.
Spiritus.

Cuius munia sunt varia. 1. Animas ad portum cœlestem appellere: Ut ventus naues Ps. 142. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. 2. Docere. Inde act. 2. Coeperunt loqui variis linguis. Nam praedictum: ipse docebit vos omnia. Oculis hyanae educitur gemma, quæ dormientis supposita capiti futura, & obscura reuelari facit,

Munia S.
Spiritus.

S 2

Ita S.

Ita S. Spiritus à Patre Filioq; procedens, immisus Apostolis, fecit eos diuina predicare, obscura cognoscere. &c.

3. Patrocinari infirmis. Rom. 8. Spiritus adiuuat infirmitatem nostrā. 4. Mediari. Hinc Ezech. 36. Ponam spiritū meum in medio vestri. 5. Constituire. Ps. 50. Spiritu principali confirma me. 6. Remunerari fideles. Apoc. 14. A modo iam dicit Spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Hinc varia in S. Script. fortitutus est nomina: vt Spir. Domini, Rectus, Sanctus, principalis, bonus deducet me in terram rectam.

1. Testis est S. Spiritus.

III. Ille testimonium perhibebit de me. Innumera erant testimonia data à Prophetis, in Domini natiuitate, vita, morte. Neque tamen iis sat creditum fuit. Isa. 53. Quis credidit auditui nostro? Ideo & tertia Deitatis persona opus erat teste: Sicq; Ps. 92. Testimonia credibilia facta sunt nimis. 1. Et testata est in Baptismo Domini specie columbæ. In trāsfiguratione sub forma nubis, Inq; Pentecoste per ignē. Itaq; 1. Ioā. 5. Spiritus est, qui testificatur, quoniā Christus est veritas.

2. Aegre creditum illi.

2. Et adhuc ægre, sed tamen creditum fuit. Vt Iosephum Gen. 45. audiens Iacob superesse, velut è somno excitus fabulam audire sibi videbatur: ac visis curribus com meatu, donis missis, iam certus credebatur. Ita vix creditum Prophetis, ipsique Iesu fuit: at visis S. Spiritus donis, hic tum credebatur.

3. Creditum tamen.

3. Viso, 3. Re. 18. ignem super aram cœlo delapsum absumere omnia, iam tum clamabatur; Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus. Ita misso S. Spiritu. Sed prius orarat Elias ita: Domine Deus, ostende hodie, quia tu es Deus Israel, & ego seruus tuus. Sic & Christus orarat prius patrem pro Spiritu mittendo.

PARS III.

De testimonio Apostolorum.

I. Perfecit Apostolos S. Spir. Nam quidquid in Discipulis imperfectū erat,

absumpsit. 1. Sicut de Agno paschali consuetum, Lege iubente. Exo. 12. Si quid residuum fuerit, igne comburetis. 2. Et impletum in iis fuit istud Ps. 17. Ignis à facie eius exarsit, & Carbones succensi sunt: ab eo: Apostoli. 3. Vasa figulina incocta facile sordes contrahunt adhærescentes; facile franguntur: at secus, quæ igne durata sunt. Ita homines expertes S. Spiritus taminantur peccatis; franguntur aduersis. Secus iusti.

II. Et vos testimonium perhibetis de me. Ager osibus plenus red animatis verbo, Ezech. 37. est mundus: in quo sunt Apostoli & innumerati red animati. Inde & ipsi eo constantius Christum testari Deum potuerunt per omnes orbis oras. 1. Quorum etiam testimonium rāto accidit orbi admirabilius; quanto viri erant incultiores & humiliores. Quanto dissimiliores mundo sapienti, potenti, delizioso, terribili? at ipsi contra indocti, &c. Vere vos estis testes mei, dicit Dominus. Isa. 43. Vicistis; & mundum conuicistis. Eccius hoc Virtutis testimonium est talibus celsisse Imperatores, Reges? &c.

Nunquid thesauros niuis, & grandinis aspexisti, quæ preparauit in diē pugna? ait Deus ad Iob. 38. Niue frigidiores fuerant Apostoli: & tamen eos Deus parauerat ad expugnandum mundū. Sic S. Greg. exponit.

3. Et vos ergo testimonium perhibebitis: nā vidistis, audistis omnia, & vobis dedit eum manifestū fieri, vt testibus præordinatis, ait Petrus Actorum 1. Hinc 1. Ioan. 2. Quod vidimus, quod audiimus, & manus nostræ contrectauerunt de Verbo vita. Petr. 1. Non incertas fabulas secuti, sed speculatores facti illius magnitudinis. Act. 4. Non possumus, quæ vidimus & audiimus, non loqui.

4. Ad hanc certitudinem testimonij accessit Constantia, & cōcordia testium: des & constantis.

III. Ad eorū classē referendi sunt oēs Ecclesiæ Ordines religiosi, præter sacrum Clerum. Item eorū imitatores sunt reser.

Et Apostoli testes sunt.

1. Admirabiles doctores.

2. Admirabiles doctores.

3. Oculi & auribus testes.

4. Concordantes.

Item eorū imitatores sunt reser.

Clerū: qui oēs testimonium perhibuere.

Quo turpius est eos tales reuolui ad cœnum sæculi. Sicut *Deut. 29.* trib. Gad & Ruben alias quidē trib. adiuuere in occupanda terra promissionis: verum ipsi deinde trans Iordanem reuerſi sunt in amœna loca pascendis pecoribus apta.

PARS IV.

De aduersis, prædictis à Domino.

*Latius
tribus a-
ptum esse
non est cu-
in suis.*

I. Hæc locutus sum vobis; vt nō scādali ze-
mini. Solatur eos, quos ob testimo-
nij perhibitionē multa perpeſſuros præ-
dixerat. Verum se ijs affore: vt Israelitis
Iudic. 3. multum angustiat, Aod ambi-
dexter & liberator eorum à Deo submis-
sus est: quia ad prospera paratus hac: illa
ad aduersa. Tales & ipsos fore ambidex-
tros. Manus dexterę mundanę: id est pro-
ſperitatis digiti sunt, honor, ſanitas: for-
ma, diuitiæ, nobilitas. Sinistræ, aduerſita-
tis digiti sunt infamia, egeſtas, morbi, ig-
nobilitas, perſecutio. Periculosa manus
hæ: Vt nec Salomon vnā fine altera pe-
tere ſit auſus, *Prou. 30.* Mendicitatem, & di-
uitias ne dederis mihi, tribue tantum victui ne-
ceſſaria, ne forte ſaciatus illiciar ad negandum,
& dicam, quis est Dominus: aut egeſtate com-
puſus fuer. &c.

2. Solus Apoſtolus ſcite vtraque vti
norat: *Phil. 4.* Ego enim didici, in quibus ſum
ſufficiens eſſe. Scio & humiliari: ſcio & abundare,
vbique in omnibus inſtitutus ſum: & ſatiari,
& eſurire, & abundare, & penuriam pati: Om-
nia poſſum in eo, qui me confortat.

*Suistamen
Deus illa
temperat.*

II. Vt fabri ferrarij ad focum habent
lacum aquæ; nec enim ſine igne focitra-
ctare ferrum; nec temperare ſine aqua
poſſent. Ita ſuos Deus vſtulos igne tri-
bulationis, aſpergit aqua conſolationis,
ſeu proſperitatis. *2. Pſalm. 65.* Tranſiuimus
per ignem, & aquam: & eduxiſti nos in refri-
gerium conſolationis.

3. Et hoc tale eſt; quales Aqua Ezech.

47. quæ ab templo Salomonis Chriſti Ie-
ſu, egrediuntur, & vſque ad mare mundi ac
tribulationum profluunt, & aquas ipſius ma-
ris dulces efficiunt; vt pati iucundum ſit. Pi-
ſces vero bonorum operum, ac merito-
rum, quos producebant; quam plurimi, & pul-
cherrimi erant.

4. Hiſce aquis dulcibus ſuos aſpergit
Deus: Vt hortulanus herbas, quas ipſe
plantauit: Non autem quas terra ſponte
effudit. Hiſ enim ipſa ſatis dat ſucci, non
item inſertis. Ita mundus ſuos fouet, non
quos in eo plantauit Ieſus. Sic Ipſe *Ioā. 15.*
Si de mundo fuiſſetis; mundus quod ſuum erat,
diligeret. Quia vero de mundo non eſtis; ſed ego
elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.
Quare Pſalm. 9. Tibi dereliſtus eſt pauper, or-
phano tu eris adiutor.

PARS V.

Cur ſuos velit affliſtos Dominus?

Sed occur iuſtos affligi ſinit Deus? Pri-
mo. Quia mundi proſpera inducunt
obliuionem Dei. *1. Pſalm. 8.* Homo cum in ho-
nore eſſet, non intellexit. Et Seneca: *Fortuna,*
quem fouet, ſtultum facit. **2.** Vnde tumor.
Pſalm. 72. In laboribus, hominum non ſunt;
& hominibus non flagellabuntur: ideo tenet
eos ſuperbia. Id quod ſcite Poeta:

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis.

Nec facile eſt aqua commoda mente pati.

Cum igitur ſecunda mundi tāta inue-
hant mala; aduerſa, cui immittuntur, ſunt
in beneficio ponenda: quod ab ijs retra-
hant. **1.** Bene namque Boetius *li. 2. de Con.*
ſol. c. 15. Plus hominibus reor aduerſam, quam
proſperam prodeſſe fortunā. **2.** Et S. Greg. Nifi
tribulationes eſſent, homines obliuiſceretur Dei.
Tributationes, quæ nos hic premunt; ad Deum
ire compellunt. **3.** Ecce Agar ſuperbiens Sa-
ram quaſi deſpiciebat. Eiſcitur. *Ge. 16.* Et,
(inquit hic S. Auguſt.) ad hoc affligitur, vt re-
uertatur. Cui idcirco Dominus: Reuertere
ad Dominā tuam, & humiliare ſub manu illius.

S 3 Secundo.

2. *Ve certi-
us saluen-
tur.*

Secundo. Tristitia conducunt ad beatitudi-
nem acquirendam. 1. Luc. 24. Nonne o-
portuit Christum pati, & ita intrare in gloriam?
Quanto magis Christianos? Bern. Si oportet
Christum pati, & sic intrare in regnum
suum, quomodo nos miseri intrabimus in re-
gnum non nostrum, nisi prius patiamur? 2.
Certe 1. Petri 2. Christus pro nobis passus est,
nobis relinquens exemplum, ut sequamur vesti-
gia eius. Tribulatio hac porta Domini, iusti
intrabunt per eam. Psal. 117.

3. *Ve subar-
ratos caelo
se persentif.
cant.*

Tertio. Ut gustatis acerbis iusti præde-
stinationis argumentum præcipiant. Ar-
rha gloriæ est tribulatio vitæ. Bern. Qui
in hoc mundo flagellari non merebitur, in alio
torquebitur. Ideo David salutem suam ad-
scribit afflictioni, Psal. 116. Castigauit me Do-
minus, & morti non tradidit me. Ita Tobias
c. 11. Benedico te Domine Deus Israel, quia tu
castigasti me, & tu saluasti me. Atque hac de
tribulatione locutus sum, ut non scandalizemini,
si iustosea comprehendat. Felix ea
infelicitas est. Qui salutis, idem & Cru-
cis est amans, quin & appetens.

Peroratio. Quare ut dona, vimque Spi-
ritus iam explicatam, experiamini, date
locum Spiritui, non resistentes illi. Maxi-
mus est hospes, parandum hospitium est.
Huc opus munditiæ animi. Nam Matt. 5.
Beati mundo corde. 2. est opus Virtutum or-
natu: Nam Psal. 44. Omnis gloria filie Regis
ab intus, in simbris aureis circumamicta varie-
tatibus. 3. Opus humilitate: Luc. 18. Qui e-
nim se humiliat, exaltabitur.

4. Opus oratione feruida. Nam Luc.
11. Dabit Spiritum bonum petentibus se. Et
Sap. 7. Inuocaui, & venit in me Spiritus Sapi-
entie. 5. Opus malacia conscientie. Nam
Psal. 75. In pace factus est locus eius. Quare
2. Cor. 13. Pacem habete, & Deus pacis, & di-
lectionis erit vobiscum. 6. Opus est amore
vero: Nam Ioan. 14. Si quis diligit me, ser-
monem meum seruabit, & ad eum
veniemus.

DOMINICA PENTE- COSTES.

*Factus est repente de caelo, sonus, tan-
quam aduentis Spiritus vehemen-
tis: & repleuit totam domum
ubi erant sedentes.*

Act. 2.

Perfecto, 2. Par. 7. Salomonis Templo,
in quo 80000. operarum laborarunt
toto septennio, ignis descendit de caelo, & deu-
rauit holocausta, & maiestas Domini repleuit
Domum: sic nimirum rite dedicatam. Quo
populus in Dei laudes effusior: in victi-
mas Rex: fecit illas bouum 22000. ouium
120000. Deo cum Angelis, Patriarchis, Pro-
phetis annosiam quater millenos in re-
parationem hominum incumbente: IE-
SUS demum perfecit missio iam Spiri-
tu sancto, &c.

Super quo nos

- I. De Deo, ac Spiritus sancti processione.
- II. Cur Sanctus Spiritus in igne?
- III. S. Spiritus necessarius, quomodo impe-
trandus?
- IV. Ad quid Spiritus sit vehemens?
- V. De impletis Spiritu Apostolis.
- Vt. Spiritus cur sonus, ac ventus dicatur.

PARS I.

De Deo, ac S. Spiritus processione.

I. **Q** Vales nocturnarum oculi ad lumen *Deus est in*
solis, ait Arist. in Metaph. talis homi- *comprehensibilis.*
num intellectus ad maiestatem Dei con-
tuendum. 2. Paulus; Lucem enim habitat in-
accessibilem. 3. Ut Propitiatorium. Exod. 25.
factum ex incorruptibilibus lignis Setim,
à duobus Cherub eo obumbrabatur ma-
gis, quo alas isti expandebant latius. Ita
Deus immortalis, quo magis considera-
tur ab intellectu Angelico, & Humano;
hoc minus comprehenditur.

1. Quare